

Feszesebb vagy lazább szabályok kellenek?

Dr. Navracsics Tibor

Az 1992-es maastrichti szerződésben meghatározott úgynevezett konvergenciakritériumok az elmúlt három évtizedben az EU-tagállamok költségvetési politikáinak egyik vastörvénye volt. Hasonlóképpen, az Európai Bizottság is – noha némi kivételezés azért érezhető volt eljárásában – szigorúan figyelte és értékelte évről-évre a kormányok teljesítményét. Így a maastrichti kritériumok összességében az euró és az egységes belső piac alaposzlopainak tekinthetők. Most azonban, a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság kezelése változást kényszerít ki. A kérdés csak az, hogy mindez az enyhítés vagy a szigorítás irányába löki-e el a tagállamok költségvetési politikáját. A kérdés eldőlt Magyarországra számára sem lesz közömbös.

1993 novembere, a maastrichti szerződés hatályba lépése óta minden Európai Unióval foglalkozó politikus, elemző, újságíró kívülről fújja az úgynevezett maastrichti – vagy konvergencia – kritériumokat: a legfeljebb három százalékos költségvetési hiány kötelezettségét, a bruttó államadósság maximum hatvan százalék lehet, vagy ha annál magasabb, akkor folyamatos csökkenést kell felmutatni, az infláció pedig legfeljebb 1,5 százalékkal haladhatja meg a három legalacsonyabb mutatóval rendelkező ország átlagát, valamint a hitelek kamatlába csak legfeljebb két százalékkal haladhatja meg a három legalacsonyabb kamatlábbal rendelkező ország átlagát.

Megszületésekor, és azóta is a maastrichti kritériumok olyan feltételrendszerként léteznek, amelyek az euró és az európai egységes belső piac hitelességét szavatolják. Bár az elmúlt három évtized alatt komoly válságok veszélyeztették ezt a hitelességet, összességében a kritériumok mind a mai napig a gazdasági és pénzügyi unió orientációs pontjai. A görög, majd dél-európai euróválság már komoly hitelvesztést okozott, és biztosan nem erősítette a kritériumok érvényesítését szolgáló intézményrendszerbe vetett bizalmat, amikor Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság akkori elnöke 2016 tavaszán egy újságírói kérdésre azt [válaszolta](#), hogy Franciaország a mulasztásai miatt azért nem kerül szankciós mechanizmus alá, mert „Franciaország az Franciaország”.

A recsegő-ropogó rendszer sírásója aztán a koronavírus-járvány lett. A járvány okozta lezárások, és a kialakuló gazdasági és társadalmi következményeinek kezelésével foglalkozó kormányok egyszerűen nem tudtak egyidőben eleget tenni a fiskális szigor és a gazdasági élénkítés követelményeinek. Az Európai Bizottság, érzékelve a tagállamok felől érkező nyomást, 2020 márciusában – addig példátlan módon – [felfüggesztette](#) a költségvetési hiányra vonatkozó szabályok érvényesítését, amely felfüggesztés mind a mai napig tart. Sőt, Paolo Gentiloni, gazdasági ügyekért felelős biztos idén nyáron már azt is [kijelentette](#), hogy megítélése szerint nem lehetséges visszatérni a fiskális szabályok alkalmazásához, helyettük újakat kell kidolgozni.

Gentiloni nyilatkozatában egyértelműen állást is foglalt a szabályok enyhítése mellett. Szerinte a jövőben olyan szabályok kellene, amelyek lehetővé teszi, hogy az államok több beruházást hajtsanak végre a digitális és a zöld átmenet területén, illetve szabadabb kezet kapjanak a közösségeket érő kihívások kezelésében.

Gentiloni tervét még a nyáron nyilvánosan is támogatásáról [biztosította](#) Franciaország, Olaszország és Spanyolország, amely országok kormányai egyetértettek a biztossal abban, hogy a koronavírus-járvány által okozott válság következményeit csak a rugalmasabb költségvetési szabályokkal lehet kezelni. A kialakuló vita viszonylag hamar felélesztette a többéves pénzügyi kerettervvel kapcsolatos 2020-as vita frontvonalait. A lazítást sürgető déliek mozgósították az ellentábort is.

Nyolc, a költségvetési politika szempontjából konzervatívnak tekinthető ország Ausztria szervezésében szeptember közepén közösen [foglaltak állást](#) a fiskális lazítás politikájával szemben. Ausztria, Csehország, Dánia, Finnország, Hollandia, Lettország, Svédország és Szlovákia egyértelművé tették, hogy szerintük az Európai Unióra leselkedő legnagyobb veszély nem a fiskális szabályok merevsége, hanem a rohamosan növekvő adósság, valamint a magas költségvetési hiány.

A vita ma is tart. Legutóbb november 9-én tárgyalták a pénzügyminiszterek a reformra vonatkozó terveket, ám a megoldás – legalábbis az elnökséget ellátó Szlovénia minisztere [szerint](#) – nincs kéznél. Az eredeti ütemezés szerint van még idő: a tagállamok és a Bizottság 2023-ra szeretnének döntést látni a fiskális szabályozás reformját illetően.

A vita Magyarország szempontjából sem közömbös. Az elmúlt tíz év költségvetési politikája alapján hazánk egyértelműen a fiskális konzervatív országok közé tartozik: az elmúlt évtizedben az alacsony költségvetési hiány és a csökkenő államadósság világos jelei a költségvetési szigorúnak. A reformról szóló vitában azonban Magyarország eddig még nem hallatta hangját és nem csatlakozott egyik csoporthoz sem. Talán éppen abból a megfontolásból adódóan, hogy ugyan a konzervatív táborba tartozunk, de a lazítás a mi gazdaságunknak sem ártana.

2021.11.18.